

Midőn a Tanulók Lapja harmadik évfolyamának előfizetésére hívjuk fel a magyar középiskolai ifjúság figyelmét, a lap ugyanis ismert irányának jelzését mellőzve, rövid programot terjesztünk elő.

A Tanulók Lapja ezután is minden vasárnap jelenik meg a rendes 16 oldal terjedelemben. A lap közleményeit ezután is oly szellemben válogatjuk meg, mint eddig, azon különbséggel, hogy a világirodalom jelesei közül nagyobb időközben fogunk egyet-egyet méltatni és bemutatni.

Az új évfolyam első számában egy kiváló német írónak külföldön nagy feltűnést keltett s az ifjúság körében rendkívüli hatást elért ifjúsági regényét, melynek címe

Miamis király

fogjuk megkezdeni. A történet az amerikai indiánok életéből van merítve, érdekesítő leírások, váratlan fordulatok, merész kalandok váltakoznak benne.

E regény mellett megkezdjük dr. Székely István n.-szebeni főgimn. tanár érdekes és tanulságos leírását a Vezuv által eltemetett Pompei római városról

Egy 1800 éves városról

czimen, melynek érdekességét és értékét nagyban fogják emelni azon illusztrációk, melyeket a helyszínen eszközölt fotografiai felvételek után készítettünk.

Birjuk ígérte dr. Maurer Mihály körmöcbányai főreáliskolai tanár urnak, ki

Segíts magadon, az isten is megsegít

czimű s az iskolai életből merített hosszabb elbeszélését a Tanulók Lapja számára írja. Az eddigi színes műmellékletet, a Tanulók Lapja ingyen mellékletét, a

Történeti Album

iveit folytatólag ezután is havonként megkapják előfizetőink.

Nég január havában, mihelyt a bizottság a jelentéssel elkészül,

beszámolunk a harmadik pályázat eredményéről

s rövid idő múlva új pályatétteleket tűzünk ki. A rövid időközben adott Feladatok, valamint a hetenkint közölt Fejtörő kérdések megfejtői között pedig

értékes könyvjutalmakat

«Kosmos» műintézet nyomása, Budapest, VI., Aradi-utca 8.

sorsol ki, a melyek az ifjúság érdeklődését fokozni vannak hivatva.

Végül kiváló gondot fordítunk arra, hogy a közelgő

millennium alkalmával s tartama alatt

főleg vidéki előfizetőinknek segítségére legyünk, nemcsak jó tanácsokkal, utasításokkal, hanem esetleges budapesti tartózkodásuk alatt sok kedvezmény megszerzése által, melyben csakis mint a «Tanulók Lapja» előfizetői részesülhetnek.

A Tanulók Lapja czélja az, hogy az ország összes középiskolái között összekötő kapcsolatot képezzen, hogy az önművelést elősegítse, hogy a tanulóknak komoly s tanulságos olvasmányokat adjon s végül, hogy a magyar nemzeti eszmét ápolja és terjessze.

Hisszük és reméljük, hogy Magyarország középiskolai ifjúsága az egyetlen ifjúsági lapot czélja keresztülvitelében tömeges pártolása által segíteni is fogja s hogy a

Tanulók Lapja

Magyarország középiskoláinak igazi közlönye fog lenni.

A Tanulók Lapja szerkesztősége.

Szerkesztői üzenetek.

Ng. A vers bevált, a másikat terjedelme miatt nem közölhetjük, különben is annyira egy helyet érdeklő dolog, hogy a mi publikumunk nagy részét alig érdekelné. Ezzel azonban nem mondjuk, hogy nem jó. B. Gy. Szászváros. Az az egész ciklus már le van fordítva, kár azért arra fordítani az időt. Fordítson mást. Paal Gy. tanár urnak Marosvásárhely. A küldött könyveket fogadja hálás köszönetünkkel. Jutalmul Csizsár József keresk. akad. hallgatónak, lapunk fejtörő rovata vezetőjének, szorgalmas munkatársunknak adtuk. Boldog ünnepeket kívánunk. Lasz S. Győr. Boldog ünnepeket kívánunk. A kérdéses dolgot még ez évben eligazítjuk. Komáromy T. Beküldhetők, de kérdés, hogy jók-e. Singer L. Nem kaptuk meg. Több türelmet ajánlunk önnek. Klein Aladár. Azt, a mit ön ír, sajnos, mi legjobban tudjuk, de higgye meg, hogy bármennyire küzdünk ellene, eredményt nem tudunk elérni. Újév után másképp lesz, majd meglátja. Higgye el, a legjobb akarral sem tudunk segíteni baján, mert azoknak hiába beszélünk. Omega. Ennek a kis történetnek a közlése önre nézve nem emelkedés, hanem decadentia volna. A levélért üdvözlöt. Ifj. Csiky K. Az arcképet eltettük kedves emlékül az előfizetők albumába. Igen szép figyelem az, hogy képét megküldte.

TANULÓK LAPJA

A KÖZÉPISKOLAI IFJUSÁG SZÁMÁRA.

Előfizetési árak:
Égész évre ..... 4 frt.
Fél évre ..... 2 frt.
Negyed évre ..... 1 frt.
Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTI:
Dr. RUPP KORNÉL
főgymnasiumi tanár.

Kiadja a „Kosmos” műintézet, kő- és könyvnyomda- és hírlapkiadó részv.-társ.

SZERKESZTŐSÉG:
Budapest, VI., Aradi-utca 8. sz.
KIADÓHIVATAL.
Budapest, VI., Teréz-körút 23. sz.
HIRDETÉSEK
felvételnek és jutányosan számíttatnak.

Dr. SÁRFFY ALADÁR.

Bemutatjuk olvasóinknak azon «Indítvány» csészet, magyar irodalom és a latin nyelv megtevőjét, a mely a Tanulók Lapjának az tanára.

összes középiskolák hivatalos közlönyévé tevését Dr. Sárffy Aladár, löcei főreáliskolai tanár, lapunknak s az általa képviselt eszmének leglelkesebb híve, a ki mint író s mint a tanügy buzgó munkása megérdemli, hogy az ifjúság őt megismerje.

Régi nemes család ivadéka, született 1858. aug. 18-ikán Takácsiban (Veszprémmegyében), hol akkor atyja, ki mint huszárkapitány végig harczolta a szabadságharczot s azután fogságot is szenvedett — falusi jegyző volt. Középiskoláit Veszprémben, Nagy-Károlyban és Kolozsvárott végezte, mely utóbbi helyen az egyetemnek is négy éven át volt rendes hallgatója s eközben katonáskodott is.

Az irodalom iránti hajlam már tanulókorában fölébredt benne s mint egyetemi hallgató több lapnak volt dolgozótársa.

Egyetemi tanulmányai sikeres bevégezte után tanári és doktori oklevelet nyervén, 1884-ben a kegyesrendiek podolini algimnáziumánál kapott tanári alkalmazást, hol három évig szolgált a magyarosodás ügyét s a honnan 1887-ben a löcei állami főreáliskolához neveztek ki tanárnak s azóta ott működik mint a böl-

mert évenként nagyobb elterjedésnek örvend tanintézeteinkben.

Szépirodalmi tárczái, melyek az utóbbi évek alatt több fővárosi napilapban jelentek meg, a jövő év folyamán kerülnek önálló kötetben a könyvpiacra.

Szívesen köszöntjük t. barátunkat s őszinte szívből kívánunk munkásságához elismerést.

Nevével 1879. óta találkozunk különféle lapok- s folyóiratokban, melyek tanügyi, társadalmi, tudományos és szépirodalmi cikkeit közölték; így dolgozott a Magyar Ifjúság, Tanáregyesületi Közöny, Közoktatás, Philosophiai Szemle, Budapesti Hírlap, Fővárosi Lapok című lapokban, a Tanulók Lapjában és iskolai értesítőkből, úgy hogy kisebb-nagyobb dolgozatainak a száma megközelíti már a kétszázat.

Önálló kötetben a következő művek jelentek meg tőle: 1. A tulajdonról (Kolozsvár, 1884.) 2. A classicusok rhetorikája (Bpest, 1890.) 3. Kalauz a magyar irodalom tanuláshoz. (Bpest, 1891.) 4. Lélektan és logika (Bpest, 1892.) Ez utóbbit, mint középiskolai tankönyvet, a tanügyi kritika elismeréssel fogadta, a mire rá is szolgált,

A VILÁGIRODALOM JELESEI.

— ARCZKÉPCSARNOK. —

BÖRNE LAJOS.

(1786—1837.)

A nagy német költők apránként kihálnak s midőn Göthe is örök álmra hunyja szemét, attól kezdve egy új irodalmi aera üti föl fejét. Új forradalmi szellem és elvek vezetnek az «ifjú németeket», kiknek élén két előkelő tehetség áll. Az egyik Heine.

A másik Börne Lajos, eredeti nevén Löh Baruch, ki 1786. született a Majna melletti Frankfurtban. Nyomor közegette, tanulatlanul nővéren fel, szép tehetségei dugába dőlnek, ha csak 1805. Berlinbe nem kerül. Itt teljes hévvel a tudásnak szenteli magát; különösen a létezését is kétségbevonó Fichte tanába hatol be mélyen. Tulajdonképeni hivatása az írói pálya volt, minnek ő sokáig nem ébredt tudatára. Életvezérlése megválasztása körül sokat ingadozott. A hallei egyetemen orvosnak készül, majd Heidelbergában államtudományokat tanul.

Frankfurtban — mely város akkor különálló államot képezett — hivatalt vállalt, és — mert vallása összeütközik a közfelfogással — 1818. áttér az evangélikus hitre és fölveszi a Börne nevet.

Csakhamar mint hazájának első publicistája tündököl. Hírlapokat szerkeszt, megtámadja a kormányrendszer visszaéléseit és reformálni akarja a pangó színházat. 1822. elfogják, állítólag forradalmi iratok terjesztése miatt, de legott szabadlábra is helyezik. Most két esztendői tartózkodásra Párisba utazik, hol magába szíjja az akkoriban szertelen népszerűségnek

örvendő elveket, melyek azon idő politikai és társadalmi állapotait gyökeresen megtámadják. Közzétett «Leveleit» és humoreszkjeit mohón elkapdossák.

Rövidre visszatérte után, helyzetét a reakcionárius kormányrendszer tarthatatlanná teszi Németországban. A júliusi forradalom már Párisban találja, hol 1830-tól kezdve állandóan él. Itten irogatja ünnepeit «Párisi leveleit», melyek különösen a fiataloságot pezsdítik föl. Ezen levelek (6 kötetben) 1834-ben érnek véget, közben (1830—1833.) még «Svájezi levelei» is megjelentek. Tartalmas működése folyamát a halál vágja ketté, 1837. február 13-án.

Börne Heinevel sok tekintetben rokonszellelem; csak hogy iránta nemzete nem volt oly mostoha, mint eme geniális költő iránt, a mennyiben elismerte becsületes, jóhiszemű hazafi voltát. Határozott jellem, bár néha a pillanat tüze elragadja és igaztalanná teszi. Vérmérsékletében és írói tevékeny-

ségében francziás «esprit» nyilatkozik meg. Mindig érdekes, mindig szellemes, mindig éles szemű filozofus, bár a társadalmat, embereket, írói termékeket, vagy a színpadot bírálja meg. Humora elragadó, jóízű, de gyakrabban szerepel mint esipkelődő, félelmes szatirikus. Irálya pedig oly tiszta, kiművelt és lendületes, minő példátlan kora publicistái között.

Egy emlékbeszéde Jean Paul fölött (1826) e műfaj remeke.

Legjobb életrajzát Gutzkow szerezte.

K. A.

Higany-urfi.

(Iskolai életkép.)

Irta: GAÁL MÓZES.

Csodálatosan mozgékony legényke az én Higany-urfi. Valahányszor reá nézek, az a bohó gondolatom támad, hogy a lélekvándorlás szisztemája szerint belőle majdan vagy veréb vagy mókus lesz. Vagyon neki mind a két állathoz testi és szellemi rokonsága.

Apró emberke, hegyes orru és a szeméi valószínűleg megalkudtak a szemforgató idegekkel, hogy teljes szabadsággal foroghassanak jobbra-balra, föl-alá; hajlandó vagyok még azt is hinni, hogy Higany urfi a szemét vissza felé is tudja fordítani, vagy esetleg testének különböző részeibe tudja vendégszereplésre elküldeni; így például a háta közepébe is felüti tanyáját s a mögötte ülő fiúnak az arcát minden időben kellő figyelemmel kíséri.

Egy órai tanításidő éppen elég arra, hogy legalább kétszázhetven különféle mozdulattal vegyen részt a figyelésben.

E mozdulatok közül említésre méltók a következők:

1. Jobb fülét megvakarja abból a czélből, hogy könyökével szomszédjának a vállát meglökje.

2. Egy papirdarabkát «véletlenül» leejt a padlóra, hogy aztán két lábának ollóként való alkalmazásával igyekezzék fölvenni s egy kínáló pillanatban a mögötte ülőnek előre nyújtott lábát megrugja.

3. A magyarázatban való élénk részvételnek jeléül óriási nagyot ásít, de csak azért, hogy az ásítás utójátékaul hegyes nyelvét a bal szomszédjának, mondhatom, gyönyörűségére, kiöltögesse.

4. Olynemű mimikai gyakorlatnak színhelyévé teszi arcát, mintha buffo-komikusnak vagy jellemszínésznek készülne. Egy-egy miniatűr Tartuffe, Sganarel, Falstaff, Mascarille, Mokány Berci, még pedig oly változatosságban, hogy őt tanulmányozni fölér egy forratlan esztetikus misztikus mondásainak tudományos magyarázatásánál.

5. Gyakran a legkacagtatóbb helyzeteknél megtelnek szeméi könnyel és bűnbánó ábrázata a gipszbeöntött ártatlanság maga.

Ha ideges professzorra egy félóraig szelid türelemmel vizsgálgatja Higany urfit, mielőtt kimenne az osztályból, már saját bőréből néhányszor kiugrott; de annál megbecsülhetlenebb élvezet az olyan professzornak, ki igen szilárdan

bele helyezkedett bőrmézőbe és Higany urfit kiválasztja magának — figurául.

Sok hirhedt dráma nyakatekert jellemszörnye nem érdekelt engem felényire sem, mint Higany urfi.

Már az első órában tudtam, hogy Higany urfi az én szerelmes fiam, kibem nekem nagy kedvem telik.

Gondoltam magamban, egy kis pedagógiai virtus-tánczot járatok vele az ő hasznára és a magam gyönyörűségére.

Lucziferi élvezettel hagytam néhány másodpercig, hogy vakarja az orrát, könyököljön hol a jobb, hol a bal könyökére, egyet-kettőt rohamos sietséggel ásítson, aztán reá riadok:

— Fiam Higany, ki is parancsolja nekünk, hogy szüleinket tiszteljük?

— A tanár ur!

— Édes fiam, Higany, gondolkozzál! Hát ki is parancsolja?

— Tompa Mihály...

Az osztály egy épületes hahotába tör ki. Higany urfi felrántja a szemöldökét olyan csodálatos virtuozitással, hogy a szemé nyomban az üstöke alá temetkezik.

Ez nála kellemetlen csodálkozást jelent.

Higany urfi három pillanatig figyel, aztán nyugodt lelkiismerettel kifordítja a mellénye zsebét, melyből egy darabka plajbászt vakarász elő abból a czélből, hogy lerajzoljon egy nagy terjedelmű orrot. Higany urfi megint a régi boldog fiu, már-már azt forgatja elméjében, hogy az előtte ülőnek a füle csücskét villámgyorsan megránczálja, midőn reá csattanok:

— Fiam, Higany, hogy is hívják még más-képen?

— A fül —

Tekintetbe véve azt, hogy az «oktalan»-nak kellett egy synonymát mondani, esetleg jól tapogatózott Higany urfi, de bölcsen belátta, hogy neki a füllel egyéb dolga volt s ezért Higany urfit nyilvánosan megdicsértem, mondván:

— Lássátok, fiuk, így figyeljétek, mint Higany, neki a jó isten nem hiába adta a fület.

Higany urfi kinyitotta a száját, a szeméit összeszorította, ez nála az elképedésnek stereotip alakzata.

— Mit akartál, fiam Higany, a füllel?

— Kérem, a Bubos fülén egy legy volt.

— Ugy, az már más, te azt a legyet akartad elhajtani, ugy-e?

Higany urfi lelógatja a fejét néhányszor s ezáltal adja tudtomra, hogy kitaláltam a szándékát.

— Higany, te jószívű fiu vagy.

Ezt olyanforma hangon és olyan pillantással mondtam, hogy Higany urfi a fejobbjától a talpa közepéig elpirul, három gombot is begombolna a kabátján, ha ott egynél több volna, de mert nincs, még nagyobb megrökönyödésben leledzik.

Kutatom, hogy mi az oka Higanyocskám sajtóságos természetének?

Megtudom, hogy idősebb Higany, az én figurám apja levélhordó, az édes anyja pedig baromfi-kereskedőné, vagy tisztességesebb nevén kofa.

Megvan a két fontosabb tulajdonság, az apától örökölt kéz és láb, s az anyától örökölt nyelv.

Ezért kezdem mentegetni az én kedves figurámat, valahányszor ide-oda fordul, elgondolom, hogy leveleket adogat be az utcában, ide is, oda is egyet, sebesen jár, nyughatatlanul forgolódik, keze-lába hivatalos teendőket teljesít. Ha az én figurám arca ezer Proteuson tultesz, eszembe jut a mamája, ki libáit ajánlgatja, dicséri, a venni nem akarókat méltóságos pillantással végigméri. Eszembe jutnak azok a libák, réczék, csirkék, pulykák, kikre a mamája kimondja a halálos ítéletet, s azok siralmasan gágognak, hápognak, jajveszékelnak.

Ha a serfőzőnek fia alig fér be a szűk padba s ott úgy ül, mintha seres hordóvá változott volna, ezt még nem tudom be neki erényül, legalább nem teljes mértékben, miért törnek pálcát Higany urfi felett, kinek van esze is az ő csodálatos mozgalmassága mellett s azonkívül nem tehet arról, hogy kezének, lábának nyelvének egyéb testi és lelki részei alá vannak rendelve.

Tulajdonképpen a Higany urfi végtagjai rokonságban állhatnak a bolygó zsidóval: a kezében, lábában csörgedező vér talán egészen más természetűvé válik, mihelyt az ujjukba hatol. Lehet az is, hogy egészen eltéveszti a pályáját, midőn az iskolának rideg falai között sémák és sablonok vasketreczében, mint egy prokruzteszi ágyban vergődik. Olyan mesterségesen felhuzott, drótos gyomru Paprika Jancsit akarnak belőle csinálni, ki egy csavarintásra réztányéros kacsóit és bokáit összeveri, pedig nem lehet . . . nem lehet, ugy-e fiam, Higany?

Szeretnék látni téged, mint vidám füttyü inasgyereket, ki hangossá teszi az utcát, háztető-magasra dobálja fel sarkatlan papucsát, a mestram csemetéit hintáztatja, katonabandák viharos hangjára délezegen lépked a nagy dobot húzó kutya mellett, szalutál a zupás őrmesternek, «kverauszt» ordít a fővárta közelében,

kofákat boszant, a gazdája pálinkájából utközben hörpintget, apró kutyákkal perbe száll és a pajkos inaselmének minden fufangját előszedi a maga mulattatására.

Szeretnék látni téged, kedves Higanyocskám majd később, mint jég-, tűz-, víz-, baleset-, gutaütés- és versírás ellen biztosító ügynököt, holott ékesszólásodnak ellenállhatatlan fegyverével gyűjtöd a kundsafotokat principálisaid örömére.

Avagy kinézek belőled egy zseniális riportert, ki a kuleslyukon is bemászik, táviratokat kiszimatol, a táviróoszlopokra tevén mozgékony fülét; a kinek rugékony minden porzikája, fül még a talpa is, a szemét pedig — mint főntebb említém, — el tudja helyezni minden irányban.

És meglehet, hogy az iskola lesurolja rólad a mozgékony hipporát, hasonlóvá teszen a légyhez, melynek gonosz gyermek a szárnyát kitépi. Véred megsűrűsödik, agyvelődnek most még összegabalyodó ösvénykéi lapos országutakká szélesednek, hogy a mindennapi filisztergondolatok, szép lassan, nyugalmasan sétálhasanak, mindennap egy irányt véve, attól el nem térve.

Ó mily fájdalom szállaná meg szívemet, ha majd tizenkét év múlva nem ezt hallanám Higany urfiról, hogy föltalalta a perpetuum mobilet, hanem azt, hogy dijnok a törvényszéknél, igen hasznavehető csendes napszámos, ki néhány esztendő múlva még annyira viheti, hogy irodatiszt lesz belőle.

Még sem akarnám hinni, hogy a Higany urfi vére nyolcz esztendei szellem-testgyakorlat után megsűrűsödjék, hiszen akkor neki az iskola megölő betűje. Biztat a jöreménység, hogy helyes utra fogja terelni az iskolából való csendes eltávolítás, nyitva áll előtte a mozgalmos világ és keze-lába előbbre viszi ebben a mai világban.

Hátha kötél-táncos lesz belőle?

Üjévkor.

— A Tanulók Lapja számára. —

Írta: SCHÖBER BÉLA.

Ismét lepergett egy esztendő az idő örök orsóján. Ismét egy hosszú esztendővel közeledtünk az élet örök titkához, a halálhoz. Bizony, bizony

«Hullatja levelét az idő vén fája,
Terítve hatalmas rétegben alája.»

Egy esztendőnyit ismét elhullatott s most ki aggódva, ki örömmel, de mindnyájan nagy

kiváncsian várjuk az újévet s szeretnénk belátni titokzatos fatyla alá.

Kire sugároz boldogságot?

Kire mér zokogó, mélységes gyászt?

De az idő megy, fut, rohan s nem gondoltöprengéseinkkel. Századok jönnek, századok mennek. Egyik évóriás világdöntő veszélyeket, emberirtó háborukat hordott méhében, a másik vitte mind előbbre-előbbre a mindentudás végtelen útján a föld fiát, megtanította élni azzal, a mit az ég Ura szánt neki. Váltakozott mult a jelennel, esemény eseménnyel, emberek után eltek más emberek, a vén-vén föld is megváltozott egy kicsit. Csak egy maradt az, a mi volt, a mi lesz — az emberi szív.

Az emberi szív, a melynek szüksége van szeretetre. Hiszen élni és szeretni egy. Szeretet ad ihletet a művészetnek halhatatlan művek megalkotására; szeretet serkenti a tudóst lakadatlan kutatásra, a politikust a közjó előmozdítására. A szeretet melege a legdurvább szikla kökeblén is virágot fakaszt.

Ez a szeretet nyilatkozik meg újévkor isten, rokonok és ismerősök iránt. Isten iránt szeretetet, hálát érzünk, hogy elérnünk engedte az újévet; rokonok és ismerősök között a szeretet rózsaláncza szorosabbra fűződik. Fiu apjának, anyjának, testvér testvérnek, rokoa rokonnak, egyik ismerős a másikkal boldog újévet, dús áldást kíván, s így a világ rokonlelkei új zálogát adják gyengéd érzelmeiknek.

Mindezek a gondolatok, érzelmek, minden újévkor foglalkoztatják agyunkat, szívünket. De az 1896. esztendő küszöbén, minden magyar szívéből kétszeres hálazsolozsma zeng a királyok királyához. Mielőtt a jövőről beszélünk, forduljunk a letűnt esztendőhöz.

1895. nem szükködött örömnapiok nélkül, de volt gyásza is a nemzetnek. Jubileumi ünnepet ültek: Gyulai Pál, tiz lusztrumon át folytatott százkaru munkásságának ünnepét. Csaknem Gyulai jubileumával egyidejűleg ünnepelte Szt.-Pétervári és Magyarország az oroszoknál tartózkodó nagy magyar művészt, Zichy Mihályt.

Ánge teljesítsük kötelességünk kevésbé kedves felét: emlekezzünk a felséges királyi ház két halottjáról, Albrecht és László királyi hercegekről. Albrecht méltó fia volt apjának, Károly «asperni győzőnek», kivitva magának a «custuzzai győző» nevet. A legnépszerűbb kir. herceg, József fiának, a névre is, érzelmekre is egyaránt legmagyarabb Lászlónak sirja felett a magyar nép szeretete virraszt.

Még egy népszerű embert ragadt el tőlünk a könyörtelen halál, a művelt lelkű, nemes

ézésű, Szarvas Gábort, az alapos tudóst, a nemzetiségi eszme e kiváló előharcosát.

Elég a gyászról!

Vessük tekintetünket a halál sötét bazár-dáiról a remény örökzöld birodalmába a jövőbe. Az a magyar nemzet, a melynek egykor magyar tenger vizébe hunyt el észak, kelet és délnyugvó csillaga, a melynek ugy kéze állt a kardvadás, mint egy európai nemzetnek sem, a mely ki tudta herni ezt a három csapást, tulhaladt ezen a három vérről rovátkolt mértföldmutatón: 1241, 1526., 1848., a melyik olyan hatalmas, szívós, bátor, őseréjű: az a magyar nemzet ünnepl ezredéves fennállását.

Milyen szerepe van 1896-nak a magyar történelemben?

Hogy számot adva haladásunkról, a művelt nemzetek közé soroltassuk madunkat. Hogy ne így beszéljenek többé rólunk nyudaton: Van Európa keleti részén egy ország, lakói a magyarok, eredeti-nomád-népek.

Mutassuk meg, hadd ismerjék el, hogy nemcsak a kard vasát, de a toll acélját is ügyesen forgatjuk, hogy van ám nekünk irodalmunk, művészetünk, társadalmi életünk, vannak jogi intézményeink.

Valóban esodával határos, hogy aránylag annyira előhaladtunk. Igaz, hogy ezer esztendő nagy idő, de többnyire harcokban telt el. Mennyi könny hullott, mennyi vér áztatta a magyar földet a letűnt évezred alatt! Mennyi vihar zugott végig Európában e tiz évszázad alatt! Hány nemzetet separt el a föld színéről, hány büszke, hatalmas nemzetet! De te, én elhagyott magyar nemzetem, annyi viszontagságból diadalmasan emelkedtél ki s ime, most edzett erővel lépsz a jövő évezredek rejtelmes világába.

S hogy a nemzet a jövő sorsa biztosítva legyen, annak egyedüli záloga, hogy a magyar ifjuság tudjon lelkesedni a nagy multon s a multon lelkesedve tudjon munkálkodni a haza javára.

A munka mellé Istenáldás kell, hogy boldoguljunk.

Imádkozzál, édes gyermekem! Imádkozzál a magyarok Istenéhez, hogy megértük édes magyar hazánk ezredik évfordulóját! Imádkozzál, hogy a szent ének akkordjai széles e világ minden zugát bejárják és ideszólítsák a nemzeteket Rákos partjára az ezredéves Magyarország szent templomába.

Érdekes megfigyelések.

— A «Tanulók Lapja» számára. —

Goerth Albrecht után írta és elbeszéli: LASZ SAMU.

VII.

Miből táplálkoznak a madarak kora tavasszal?

Már több ízben kérdeztek tőlem, hogy hogyan, miből élnek a nagyon is korán, sokszor már február hóban visszatérő pacsirták és később a seregélyek?

Ez érdemben akarom olvasóimat tájékoztatni. Az 1865. év telén Eydkuhnen-ben az orosz határon, az ottani iskolának voltam igazgatója. Február 6-án a fiu- és leánytanítványaimmal kirándultunk egy jégföldre, hogy koresolyázzunk és különböző játékkal mulassunk.

Január hó második felében egymást érték a sűrű ködös napok. Februárban már derekasan fagygni kezdett.

Azok a víztömegek, melyek a körös-körül elvonuló hegyek lankáiról zuhogtak alá a völgybe, itt a réten egész tavat alkottak; ezen a tavon 8 R^o-nyi hidegben, pompás, tükörsima jég terület képződött.

Alig hogy megkezdtek a koresolyázást, ritka fölfedezésre terelődött figyelmünk.

Az egész területen *rovartárvalók hemzsegték.*

Az állatok százezreivel, nem, milliónyi számban mászkáltak ott, akár kis hernyók.

Az álcák között, melyek épp ez időtájt bujhattak ki, voltak már egészen kifejlesztett *rovatok, bogarak* is, így: futrinkák (Cicindela, Carabus) levélbogarak (Chryamela) katicabogarak vagyis katókkák (Coccinella) sőt dögbogarak is.

A szántóföldekről a víz, szalma- és trágyatömegeket is sodort magával és itt e szalmakúpok mellett gazdag rajokban voltak a rovarok; akadt ott báb és épp akkor kibujt puha szárnyfedeles bogár, sok, nagyon sok!

Közülök akárhány, testének egyik oldalával oda volt fagyva a jéghez, ám azért nagyon élénken vidáman mozogtak.

A lárvák ugylátszik a 8 Reaumur foknyi fagyot nem is érezték.

Ezen észlelésből bátran azt következtethetjük, hogy valamennyi mezőn már jauuár hóban életre kél az apró állatvilág.

Mindenütt, a hol nap aranyos sugara a ki-kiemelkedő földkúpokról vágy vakondoktúrásról felelőskölja a havat, ott a petékben, a

tojásokban szunnyadozó, különböző rovarokat, nemkülönböztetve a csigákat is életre kelti; az éjjeli fagyok és viharok szigorúságán kifog a nap heve és az állatocskák elérik teljes kifejlődésüket.

Ez a fejlődés ott legerősebb, ahol a trágyacsomók szalmával, szénával vagy mohval keveredtek; ily helyekre rakják a rovarok leginkább petéiket, mert ez a hely az ő legbiztosabb védelmük.

A nagyon korán visszatérő vándormarok ily területeken mindenütt terített asztalt találnak!

VIII.

Segítenek-e egymásnak a társaságban élő halak?

Igen. Társasan élő halak közülük telhetőleg segítik egymást.

Hogy a madarak segítenek egymásnak, az köztudomású. Egy ízben egy vadkaecát löttem meg, társai az elcipelésében annyira buzgókodtak, hogy még a mentők közül is lelöttem egyet. Egy tilos erdőjárásban egyik erdészbarátommal egy madaracska léptünk meg, mely épp akkor röppent ki a fészekből. Mentésére két különböző fajtájú madárka sietett. Hogy tovaccipeljék, egy pintyöke és barázdabillegtető röpiült elő nagy sebten; mindkettő tojó volt s nagy ügyességgel segítették a kicsikét a szárnyalásban majd az elbuvásban.

Egyszer Memelben halásztam; gyöngy horoggal indultam a vízre, melylyel kicsi halakat akartam fogni csukák csalétkéül.

Egy keszeg (Abramis brama, Bressen) fogózkodott meg a horgon.

A hal vagy $\frac{3}{4}$ font súlyu volt, nem tudtam kiemelni, azért a mellettem horgászó barátom sietve sietett a közeli lakására, hogy hálót hozzon.

Mig barátom távol volt, oly szorosan fogtam a halat a horgászó zsinórral, hogy orra is kikkant a vízből.

Nagy meglepetésemre hirtelen másik 4 keszeg emelkedett ki a 3—4 méter mély vízből és odauszva a megfogott halhoz azt majd jobbról majd balról lökdösní kezdtek az ormányukkal nyilván, hogy kiszabadítsák pajtasukat.

Az önkéntes mentők csak akkor tűntek el, mikor barátom megerkezett és az emelő hálót a hal alá tolta, hogy kiemelje a habokból foglyomat.

(Vége.)

drámai jellemről.

— A Tanulók Lapja számára. —

Írta: SCHOBER BÉLA.

(2. folytatás.)

Közönséges, mindennapi ember meghátrálna ilyen ellenféllel szemben. De a tragikus hőst párjátitkító tehetségekkel, titáni erővel ruházta fel a természet s ő nemcsak, hogy tudatában él ennek, hanem többet is tételez fel magáról. Épen ez okozza gyászos kimeneteli tévedését. Julius Caesar önbizalma nyilvánul, mikor azt a jóst, a ki inti, óvakodjék márczius idusától, rajongónak, ábrándozónak mondja. A midőn neje, Colpurnia kéri, ne menjen a senatusba, azt feleli neki, hogy «jól tudja a veszély, hogy nála Caesar még veszélyesebb.»

A tragikus hős rendíthetetlenül meg van győződve arról, hogy képes lesz megmérkőzni az egyetemessel, győzedelmeskedni felette. És ebben a viaskodásában mi, embertársai, hozzásegődünk, rokonszenvezünk vele s egyszersmind álmélkodással tekintünk fel reá. Honnan ez álmélkodás? A tragédia hőseben szívós akarat-erővel párosult elementaris erő lakozik. De mi még nem ismerjük ennek mivoltát; csak a mint fokozódik a küzdelem, a mint hathatósabban nyilvánul az akcióra a reakció, aszerint domborodik ki mindjobban és jobban a tragikus hős plaszticitása a maga valódi nagyszerűségében, fenségében. A horacziusi mondás: «semper ad eventum festinat» kiváltkép a drámai hősnek szól. Tehát a drámai hős szüntelen törzélja felé, iparkodik legyőzni az eléje gördülő akadályokat. A küzdelem a drámai hős jellemének kohója.

A drámai jellem, mint fennebb mondtuk, rokonszenves. Ez a rokonszeny csak úgy születhetik bennünk, ha a dr. hős földönjáró, érzelhető embertársunk, a kinek szenvedélyei, fájdalmi rokonok a mieinkkel. Ezért alapjokban elhibáztak Racine férfialakjai majdnem kivétel nélkül: hiányzik belőlök a mozgékony, az élet. Nyugodtan, szinte életuntan járnak-kelnek, keveset beszélnek, még kevesebbet tesznek. Nem érezzük a rokonságot velök. Mintha gépek volnának, melyeket a szerző czéljai szerint felhúz, majd ismét elhallgattat. Ugyancsak ez a hibája Madách nagyszerű drámai költeményében, Az ember tragédiájában Lucifer jellemének is. A drámai költemény jelleme ugyanazon elbírálás alá tartozik, mint a drámáé, mert a kettő csak szerkezett tekintetében tér el. Már pedig Lucifer inkább eszme, hideg, csak helylyel-közeli testesül egyénné.

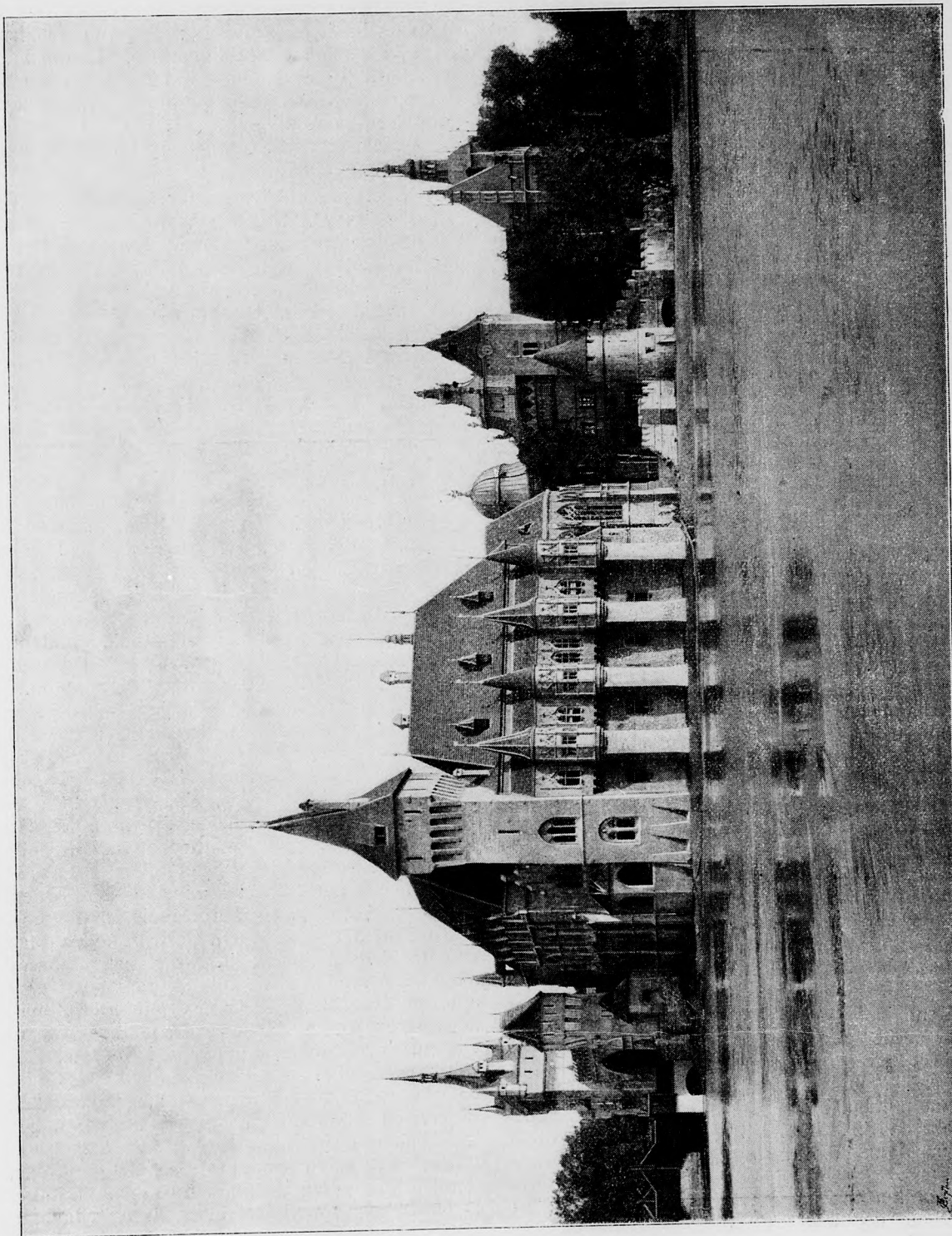
A drámai hőseben előnyös és hátrányos tulaj-

donságok ellensúlyozzák egymást: nem lehet a tökély ideálja, de a pokol szülötte sem; mert ugy teljesen méltatlan a büntetésre, így meg nagyon is méltó s nem gerjeszthet rokonszenvet, félelmet, szánalmat. Az első esetben a gondviselés ellen kel ki igazságérzetünk, az utóbbiban undor fog el bennünket a hős iránt s így a dráma czélját tévesztette: a helyet, hogy felemelő hatást gyakorolt volna ránk, lesújtott bennünket, a tudat, hogy embertársaink között ilyen végtelenül aljas jellemek is akadnak. Óvakodjék a drámairó a végletektől! Milyen visszatetszést szül, ha látjuk Teleky kegyencében az ártatlan szeretetreméltó Julia hosszas vergődését, meg nem érdemelt fájdalmát. Csaknem Julia ellentétévé, ördöggé fajul a kegyencz, Maximus. Hazáját, feleségét, erényt, becsületet, egyszóval mindent, a mi nemes, a mi tiszteletreméltó higgadtan, pontosan kiszámított terv szerint áldoz fel bosszujának, féltékenységének. Éles esze, kiváló tehetségei eltörpülnek vérfagyaló kegyetlensége mellett, de végleg nem engedsznek el. Schiller «Haramiák» című drámájában minden jó izlést megbotránkoztató, undok alak Moore Ferencz. Javithatatlanul gonosz, gyáva, lelkét nem hevíti a szeretet melege. A sötét, komor árnyak mellett nincs egy derűs vonás.

Képes lehet-e ilyen jellem, a megtestesült alávalóság, tökéletlenség arra, hogy a legtökéletesebbel, a természet törvényeivel megmérkőzzék? Bizonyára nem. Valamint nem lehet a tragikus hős hibátlan, mert egyrészt nem volna alkalma az egyetemessel való összetűzésre: ugy Moore-féle jellem sem lehet. A mely jó tulajdonságban kiváló a tr. hős, az a legfelsőbb fokban van meg benne. Artigone az odaadó testvéri kegyelet, a szerető szív nemes szenvedélyének eszményképe. Romeo szerelme Julia iránt önfeláldozó, hű, igaz, felülmulthatatlan. A nagyszerű vonások melyeket a tragikus hős lelkületében észlelünk, fontos tényezői annak a félelemnek, a melylyel várjuk a tragikus hős elkerülhetetlenül bekövetkezendő bukását. Érezzük a tragikus hősök óriás alakjai mellett a saját törpeségünket s mintegy önkénytelenül az a gondolat fogamzik meg agyunkban: ha ily hatalmas erőket is leteper az egyetemes bosszuálló karja, mennyivel inkább kell óvakodnunk nekünk, porszemeknek a mindenségben, hogy fel ne keltsük a szunnyadó vihart, a mindenségben uralkodó örök törvények bosszuját, a mely ha felkerekedik, elsöpri a porszemet. A félelem ez érzése annál nagyobb, minél derekabb, tiszteletparancsolóbb, nagyszerűbb a jellem: azaz minél több oldalról világítja meg

Millenniumi történelvi kiállítás : renaissance udvar.

Millenniumi történelvi kiállítás : gót csoport.

a költő kiválóságát. A szenvedélyeknek minél szerteágazóbb szövődéséből alakul a jellem, annál inkább képes felkelteni érdeklődésünket maga iránt. Az ily jellemknél, hol az egyik, hol a másik szenvedély kap tulsulyra majd egybe forradnak indulatai s az egymásra hatás foka a tettekben nyilatkozik meg. Ilyen jellemet teremteni csak lángész lehet hivatva. Azért érdemli meg Shakespeare a halhatatlan nevet, mert az ilyen jellemfestésben eddigelé felül nem multa senki. Shylok a Velencei kalmárban pénzsóvár is, bosszuvágyó is, azonfelül vallása szent törvényeit is megveti. A magyar irodalomban Katona József tudott Shakespeare-tanulni, anélkül, hogy önállóságából, eredetiségéből egy jottát is veszített volna. Bánk-bánja egyrésztől férj, a király hive, lovagias, becsületes, másrészt gyanakvó, feltékeny, igaz hazafi, heves véri.

Az okoz főnehézséget a sokoldalú jellemek kifejtésében, hogy a tragédia személye szerföltött könnyen ellentmondásba jön önmagával. Nem olyan öreg hiba ez, ha csupán szavakban történik ellentmondás, mintha tettekben is. A tragédia hőseinek mindig hüeknek kell maradniok önmagokhoz. Egyszer erélyesebben, más-kor lanyhábban lépnek fel, aszerint, a mint a körülmények hatnak rájuk; de semmiféle körülmény úgy nem hathat rájuk, hogy gyökerestül átváltozzanak. Mert erkölcsi mivoltuk létezésük azonosak voltak és lesznek örök időkre. A tragikus hősök mindig kitűzött cél felé törnek, a amelyetszem előleg pillanatra sem téveszthetnek. Célirányosan cselekedni! ez az, a mi az embert alantasabb teremtmények fölé emeli. Ha célja tudatában, annak szemeltartásával cselekszik a tragikus hős, ha hű marad önmagához, eszméjéhez, akkor következetes. Következeteségével megfér fokozatos fejlődése, hogy alapjában mindig ugyanaz legyen, de a körülmények változásai nyomot hagyjanak rajta. Dumas Sándor Három testőrijében a három vitéz, s különösen a negyedik d'Artagnan jelleme mint ifjaké, később mint férfiaké, végül mint aggoké fejlődésök menetében hiven vannak feltüntetve.

Mennyivel nehezebb, feladatot mennyivel nagyszerűbben fejtett meg Madách, midőn az embert évezredek változásaiban is következetesen s a mellet változatosan tudta élénk varázsolni. Ádám minden alakjában büszke, függetlenségre törekszik. Ez tetszik ki Luczifer kérdésére adott válaszában. Mikor ugyanis az Úr kitiltó parancsára Éva szomorkodik, Luczifer guncros hangon kérdi: Csüggedtek? Ádám sértett büszkeségében így felel: Korántse hidd! — Midőn mint Pharao pyramist emel, teszi ezt azért,

hogy magát az enyészettől ója, hogy erősebb legyen Istennél. — Miltiadest nem a büszkeség készíti-e ilyen szavakra: «Nagyon gyötörne a seb, ha szólnak védelmemül.»? Midőn Tankréd kora prófétájának mondja magát, midőn Danton magát élet-halál bírónak tartja, nem önteltségét mutatja-e ezzel? Szóval Madách művészetének egyik titka, hogy tudott következetes jellemet alkotni.

Nem szabad e következetességet úgy magyaráznunk, hogy a tragikus hősnek nem szabad tétováznia, töprengenie sem, hanem, hogy a hős beszédében, tetteiben ne térjen el czéljától. Mert e felfogás szerint Hamlet éppenséggel nem tragikus hős. Hiszen mennyit tépelődik, küzd a hittel és kétkedéssel a lélek szavainak valósága miatt. A «Lenni vagy nem lenni» monolog valóságos böleselőre vall. Azonfelül tétovázó, késlekedő is. Mily soká tüntözteti magát a gyilkosságtól! S mikor elköveti, akkor is a pillanat heve, benyomása, szemellátható, rendkívüli események bírják rá. S mégis ki merné mondani, hogy Hamlet nem tragikus hős?

Habozva követi el ugyan bűnét, de elköveti. És miután elkövette, tragikus bukása el nem maradhat. Minden tr. hősnek el kell buknia, Sokkal természetesebb, ha ez a halál nemesak erkölcsi, de egyuttal fizikai is. Mert a tragédiában befejezett emberi életet látunk, a melynek vége mindig halál. Előbb vagy utóbb, ezen vagy azon okból: nem változtat a dolgon. A tragédiában a hőst önönkiválósága semisíti meg. Erkölcsileg feltétlenül el kell buknia; hát akkor ugyan mi czélból tartja fenn a költő fizikai halálát? Ámbár ha a mű bensőleg jól van megoldva, a néző képzelete ugyanis kivégzi, de a mű teljességének van rá szüksége. S ime, azt látjuk, hogy Bánk bán életben marad legjobb magyar tragédiánkban. Ugyan miért?

Bizonyára nem azért, mivel a költő nem akarta meghamisítani a történelmet, a mely azt állítja, hogy Bánk bán Gertrud halála után még főméltóságokat viselt. A történelmi igazság alája van rendelve a költői érdeknek. Tehát a történelem tanítása nem gátolta Katonát, hogy Bánk bán életének a tragédiában véget vessen. Nem tudott módot és időt találni a költő, ez az oka. De azért nem vádolhatjuk őt, hogy a tragédia nem nyugtat meg bennünket, vagy hogy általában nincs benne tragikum. Sőt rendkívül erős a tragikuma. «Bánk bán tragikuma: nagy szíve szerelme, becsülete, hűsége, idealizmusa abban a szivtelen és önző, fajtalan és becstelen, tolvaj és haszonleső világban, mely a kisebbekből összeesküvéket csinál, ő belőle pedig tragikus hőst.» (Rákosi Jenő.)

De hát mi is az tragikum? Levonhatjuk a meghatározást Bánk bán tragikumából. Szívós akarattal, éles észszel, vagy nagy szívvvel, vagy elvetemült gonoszsággal, szóval renkívüli, ritka tulajdonságokkal felruházott egyén bűnhődése. A szertelen mind áldozata rendesnek, mindennapinak. A messze kimagasló alakok nem akarják felvenni a közönséges emberek kényszer-zubbonyát, a mit az erkölcs világrend szabott. Lakolásuk a tragikum.

Lear tragikumának magyarázására nem elég a vétség, hogy Kordiliát kitagadva adja férjhez; erkölcsi mivolta az oka. Ez üzi őt és teszi tönkre. Nyomorultabb lesz a vaknál, saját bolondjánál, szegényebb a koldusnál, gyámoltalanabb legutolsó alattvalójánál.

Romeonak és Juliának, Othellónak és Demónának tragikuma érzelmeik oly szertelensége, mely nem e földre, e sáros feltekére való melytől még az olympusi istenek is idegenkedtek.

A tragikus hősök hóhérja az a sokat emlegetett erkölcsi világrend. Fogalom, a mely ép úgy nem esik érkeink alá, mint az Isten léte, de a melynek léteznie kell. Csak az erkölcsi világrend létezése tarthatja fenn a társadalmi rend oszlopait. Az erkölcsi világrend sine qua non-ja az emberiség boldogulhatásának, csak szerinte létezhetik az istenteremtette világ mint erkölcsös alkotás.

A tragikum, valamint az erkölcs világrend fogalma hozzátartozik a tragikus hős jellemének megítéléséhez. Az előbbi sorsa, az utóbbi sorsának intézője. Hogy a tragikus hős sorsa a bukás, az bennünket is megnyugtat és a tragikus hősre is megváltás. Hogy bennünket megnyugtat: igen természetes. Nagyságán gyönyörködünk, mert látjuk, mily nagyszerű alkotások vagyunk mi, emberek. Sorsát élénk érdeklődéssel tartjuk szemmel, mert mimagunk képét látjuk benne visszatükrözöttetve; részvéttel esüggünk rajta. Bukása meggyőz bennünket arról, hogy az erkölcsi világrendet könnyedén venni nem lehet: megsemmisülése megnyugtat, hogy van igazság, van felettünk őrző hatalom, a mely megtöri azt, a ki boldogságunk léte alapját a fennálló társadalmi rendet megakarja bontani.

(Vége.)

Egy boldogtalan ujévi éjszakája.

— Jean Paul után. —

Ujév éjszakáján egy öreg ember állott ablaka előtt és reszkető kétségbeeséssel tekintett föl a mozdulatlan, örökké egyforma égre, meg

le a hallgatag, szüziféher földre, hol most senki, de senki oly örömtelen, oly álmatlan nem volt, mint ő. Hisz közel állott sirja: a vénség hava és nem a fiatalság zöldje borult rá s neki abból a hosszú élethől más se jutott osztályrészül, csak tévelygés, bűnök és betegségek, aláaknázott test és sivár lélek, önváddal teli kebel és bubánatos aggkor.

Ifjuságának gyönyörű napjai árnyképek gyanánt suhantak el előtte. Ismét feltűnt neki az a mosolygó reggel, midőn atyja az élet váltojárja helyezte, arra az utra, mely jobbfelé az erény verőfényes ösvényén sugárzó, angyalakta kalászfödte békés földre vezet, balra pedig a bűn vakondmeneteibe hajlik, egy szertelen, fekete odúba, hol méreg csöpög, kigyók rángatóznak és sötét, tikkasztó köd borong.

Ah a lelkifurdalás kigyói marják keblét s a méregcsöppek nyelvét és most tudva jól, melyik utat követte.

Alétlan, kimondhatatlan keservvel bűgött föl a mennyre: «Add vissza ifjuságomat! Atyám, atyám, állíts ismét a válóutra, hadd válaszszak újból, — másképp!»

Ámde apja és fiatalsága régesrég oda volt... Lidércztüzeket látot ingoványból kikelni, tánczot lejtetni, kialudni. «Balgán elfecserélt napjaim ezek!» mondá... Az égbolton csillag surrant keresztül, estében megragyogott és szétpattant. «Ez magam vagyok!» sugallá vérző szíve és a bánat kigyófogai csak mélyebben ásodtak be tátongó sebeibe... Föl-fölriadó képzelete szibongó rémekkel népesítette be a háztetőket: a szélmalom fenyegetve emelte föl karjait, hogy szétzuzza s egy, az üres czinteremben hagyott hulla lassan-lassan az ő vonásait vette föl.

Lelki tusakodása közben hirtelen a toronyban zeneszó harsant föl, az ujév beálltát jelezvén, mintegy távol zsongó templomi dana. Szelid megindulás lepte meg. Szétekintet a láthatáron, szerte a földön és fiatalkori barátaira gondolt, kik jobban, boldogabban nála szerencsés gyermekek atyjai, megáldott emberek voltak és így szólt: «Oh, könnytelen pillákkal aludhatnám át én is az éjszakát, mint ti, ha akartam volna: Oh, be boldog lehetnék én is drága szüleim, ha ujévi tanácsaitokra és oktatásotokra hallgatam volna!»

A mint így lázas hévvel idézte vissza ifjonti emlékeit, úgy rémlett neki, hogy az az ő vonásait viselő holtest föléled a czinteremben és mintha igaz lenne az a babona, mely ujév éjszakájában a jövő szellemeit sejt lebegni — életvidor ifjává változik!... Nem nézhette tovább, elfödte szemét és patakként aradtak könnyei, beleveszvé a hóba; csak ezt suttogetta, sóhaj-

tozta még esőndesen, vigasztalanul, elzsibbadva: «Jöjj vissza, ifjuságom, oh jöjj vissza!»

És vissza is jött; mert ő álmodott csupan ily rettentően újév éjszakáján. Hisz ifju volt még, csak bűnössége nem volt álom. Am azért hálát mondott az Urnak, hogy még fiatalon bontakozhatott ki a bűn undok fertőjéből s fordulhatott az erény verőfényes ösvényére, mely a béke kalászáinak dus honába viszen.

Térj meg vele, ifju, ha tévelygés utján állasz! Irányadó birád leszen a jövőben e rémes álom, de ha egykoron panaszosan zokognád: «Jer vissza, szép ifjuságom!» — soha, de soha többé vissza nem tér!

Mámor.

— Elbeszélés a Tanulók Lapja számára. —

Írta: SZINNYEI FERENCZ.

Valaki erősen megrántotta a csengetyühuzót, az öreg Cserepi néni kisiet és kinyitja a kaput. Két fiatal diákember lépked be felhajtott gallérral, vörös orral, a szél egy esomó havat hord be utánuk.

— Csak tessék erre jobbra felmenni, aztán végig a folyosón.

A két diák felbaktat a kikopott kölépesökön. — Na itt a folyosó, ej de regényes, te!

A hosszú szűk folyosót egy gyertya világítja meg, úgy látszik a vendégek kedvéért van odátéve. Vereses lángja hol elnyúlik, hol felegyenesedik és lomha árnyakat fest a falra. A folyosó végén levő ajtón kellemes bariton hang szűrődik át, melyet zongora kísér halkán.

— Mi az? Laczi kornyikál vajjon?

Mikor benyitnak, a zongora előtt ülő széles vállu magas fiu gyorsan felugrik, felrugván a kerek széket, mely felbukfenczezik a szőnyegen. Elegáns testhez álló fekete szalonkabát van rajta, fényes ingallérját fehér nyakkendő fogja körül.

Az érkezők elé siet.

— Hahó! szervusz, csak hogy itt vagytok! Hát a többiek?

— Szervusz, kedves Laczi barátunk, a többi is jön mindjárt, minket előre küldtek. Kajár Bandinál vannak s azt mondták hogy így hatásozabb, ha előre bejelentetik magukat.

— Miért nem jöttek már ők is el; mi az ördög hatásos van azon, hogy megvárakoztatják az embert?!

— Soh'se türelmetlenkedjél, majd később szívesen kihajigálnál bennünket.

— No már ezt nem . . . különben vessétek már le azokat a télikabátokat.

Megteszik, aztán a kandallóhoz mennek melegedni, melyben vigan lobog a tűz.

— Ejnye Laczi, te ugy kicsipted magad, mintha valami estélyre készülnél, csak nem a mi tiszteletünkre?

Dea tiétekre, megakartalak tisztelni benneteket. — Azt ugyan kár volt tenned, még elbizakodunk e miatt a szokatlan kitüntetés miatt.

— Különbben idetaláltatok?

— Hogyne. Csak a folyosó tett ránk félelmes benyomást. Te hisz ez rendkívül misztikus egy hely, szinte valami lovagvárba képzeled magát az ember. Már azt vártam, hogy egy zugból elém toppan valami marezona ör és alabárdját orrom elé tartva, rám dörög öblös hangján: «Megállj! A jelszót!» — Aztán magad lakol itt?

— Magam, egészen magam, meg Cserepi néni az élete párjával, ők tartják rendben a házat. Különbben Cserepi néni főz is számomra, a mai vacsora is az ő műve, majd meg latjátok. — Apám ritkán jön fel anyámmal a fővárosba, már ők csak falun érzik magukat otthonosan, azért ez a ház egészen az én rendelkezésemre áll. Különbben, ha feljönnek, akkor is az uteza felőli részt foglalják el, ez itt egészen az én birodalmam.

— Hiszen te akkor kis király vagy, Laczi! Bizony nem jól tetted, hogy eddig meg nem hívtál bennünket.

— Tudjátok fiuk, furesa a természetem. Eddig remetéskedésben telt kedvem, most beállt a reakció: mulatni vágyom. De ne filozofáljunk, az ember furesa teremtes, punktum! Majd ezután többször is eljöttök. Eközben a fiuk leülnek és széttelkennek.

A függőlámpa barátságosan világítja meg a csinos szobát. Olyan szalonféle barna garnitúrával, zongorával, néhány apró asztallal, melyeken hamutartók, szivarok és cigaretták hevertek. A sarokban van egy kis pipatórium, melyen szép rendben sorakoznak egymás mellé a pipák. (Ezt Laczi az apja szobájából származtatta ide.) Mellette kis asztalon egy hatalmas bronz dohánytartó áll, tele jófele szűz dohánynyal. Az ablak mellett áll az íróasztal, meg egy könyvesállvány.

A két diákot láthatólag megzavarja a rend és az előttük szokatlan elegancia. Ők olyanok képelték Laczi barátjuk szobáját, mint a milyen a maguké, tele szétdobált könyvekkel, papirosokkal, tintafoltos asztalokkal és padlóval.

Laczi észreveszi a gyanakvó körültekintést.

— Erezzétek magatokat otthonosan. Ha tesszik végig nyújtózhattok a kanapén, felülhettek az asztalra, a szivarhamut is leverhettek a

földre . . . De igaz még rá se gyujtottatok . . . hohó, jönnek már!

A folyosóról hangos kaczagás, botorkálás, láрма hallatszik, valaki neki esik kívülről az ajtónak. Az ajtó fel is nyílik csakhamar belődul rajta egy ifju ember.

— Szervusz Laczi, bocsáss meg . . . de a többiek elfujták a gyergyát és én megbotlottam a küszöbön. Betódnak a többiek is nevetve, havasan s hideg nedves kezeikkel megszorogatják egymás után a Lacziét.

— Végre valahára! Kajár, Bugay, Besenyey, Kandó, meg a többi jó madár — kiabál eléjük Laczi a folyosóra — itt vagytok-e mind?

— Mind itt vagyunk — mondja Kajár Endre mély bosszus hangján és mint legutolsó becsukja az ajtót.

Általános bunda eltávolítás és letelepedés.

— Hát te utazol holnap, Laczi? kérdi az egyik.

— Utazom.

— Hát ekkor ez a bucsu vacsora? Az első és utolsó.

— Hogy az ördögbe volna utolsó, majd visszajövök újév után ha vége lesz a vakációnak.

— Ejnye Laczi olyan a szobád, mint valami miniszteri fogadóterem, te meg úgy festesz, mint egy miniszter.

— Szabad itt rágyujtani? — kérdi Besenyey Gyula előhuzva zsebéből az «üres» szívartárczát.

— Dugod vissza mindjárt! Tessék, hogy gunyolódik! De nem is hagyatokat eddig szóhoz jutni, annyit kérdezősködtök . . . Itt van szivar, cigaretta, gyujtsatok rá, a pipákat talán hagyjuk vacsora utánra . . . vagy ha úgy tetszik?

— Nem helyes majd vacsora után pipázunk. Mind rágyujtanak, a vékony, kékes füstszalagok lassan kanyarognak fölfelé.

— Igaz, mit énekeltél Laczi, mikor mi ketten jöttünk?

— Egy bordalt magam szereztem.

— Halljuk! Halljuk! — kiabálják a fiuk.

— Te még komponálsz is? Azt hittem, hogy semmiféle instrumentumhoz se értesz — mondja Bugay Jancsi, ki a leglegmatikusabb köztük s kényelmesen nyújtózkodik a kanapén.

Laczi nem kéri magát, odaül a zongorához s néhány bevezető akkord után rákezdi. Kellemes bariton hangja erősen cseng, a gyors ütemű bordalt tüzzel, élénken énekl.

A fiuk, mikor elvégezte, hatalmasan «tapsvihart» rögtönöztek és össze vissza kiabáltak.

— Te ez pompás! . . . Milyen hang! . . .

De milyen melódia! . . . Ezt meg kell tanulnunk! . . . Helyes! . . . Megtanuljuk!

Laczi elénekl kétyszer, háromszor. A fiuk is

vele énekelnek, eleinte halkán, későben mind jobban, jobban; többen kontráznak, Kajár Endre pompás basszusával bele-bele dörög, mint valami nagy bögő.

Nemsokára tudják egészen s körbe állva tüzzel fujják, Bugay a pamlagon elterülve a taktust üti.

A szomszéd szobából tányérok és evőeszközök csörgése hallatszik. Egy ketten csettentenek a nyelvükkel s gyengén de sokatmondóan oldalba lökik a szomszédjukat.

— Micsoda szellemek működnek a szomszéd-szobában? Én nem láttam senkit erre bejönni — mondja Kajár.

— Biz az csak Cserepi néni, az én derék gazdasszonyom, ki a tulsó folyosón jött be.

— Szóval, a bordalhoz gratulálok, Laczikám, igazán szép — mondja Kandó. — Pedig az nagy szó, ha ilyen félet szépnek találok . . .

— Ej'ha! Csakhogy a te ítéleted nem sokat ponderál — dörmög bele Kajár.

— Nem is úgy értettem, no . . . mindig közbe morog ez a vén medve! Azt akartam mondani, hogy nekem csak az egyházi énekek tetszenek, én csak azokért lelkesülök. Nincs is azokhoz a főséges dallamokhoz fogható. Gyönyörűek azok . . .

— Például a «Circumdederunt», ha nem az emberföltött énekl.

Ezt a megjegyzést Bugay koczkáztatja. A homéri kacaj meggátolja Kandót, hogy az egyházi énekek fenséges voltát tovább is fejtesse.

— Bizony, szükség van a dalra, mert az megédesíti az élet komorságát, mert az élet ostoba, sivár és komor. — Mondja Besenyey ezvikkerét megigazítva az orrán.

— Ecce, Gyulából már megint Schopenhauer beszél. Ugyan ne rontsd el az étvágyunkat, te élő pesszimizmus!

— Akármit beszéltek, Schopenhauer filozófiája a valódi életbölcselet.

— Üssön bele a majd megmondtam, micsoda a filozófiába! Még csak az kellene, hogy itt nekünk előadásokat tarts! — dörög bele Kajár, ki időközben felült a zongorára.

— Te Laczi, kinek az arczképe az ott? — kérdi Bugay.

— Melyik?

— Az, a melyik az íróasztalod fölött függ. Kandó leveszi a képet és a lámpa alatt megnézi.

— Ah . . . nézzetek csak! Laczi milyen érdekes képet tartogat az íróasztala fölött. Mind Kandó köré csoportosulnak.

A fénykép egy tizenöt éves leányt ábrázol.
— Gyönyörű kis teremtés! Ki ez az angyal?
Laczi, ugy-e hogy «angyal»!

Ne komédiázatok fiuk, tegyétek vissza a képet.
— Hohó, adjátok ide, hadd látom közlőrl!
— mondja Bugay kinyujtva utána egyik kezét.
— De ki ez, Laczi, ki ez?

Etel a szomszéd birtokos leánya.
— Azért sietsz te ugy haza vakációra!
— Milyen Etel, hogy hívják? Ez azt hiszi, hogy nekünk tudnunk kell az ő dulceinájának a vezeték nevét. Neki persze csak «Etel.»
— Az egészen mellékes reátok nézve, ne feszegessétek a dolgot — mondja Laczi helyére téve a képet.

— Jól van, jól . . . Különbén gratulálunk, gyönyörű kis lány.

— Ugy-e, hogy szép? — mondja Laczi csillogó szemmel. — Szép és hü. Mi tülés tagadás szeretem . . .

— Azt ugyis elhisszük.
— Pedig irigylik tőlem. Van egy ismerősöm oda haza, vagy «barátom», ha úgy tetszik, ki holmi ostoba levelekkel iparkodik bennem gyanut kelteni Etel iránt. Én persze átlátok a szítán és rá se hederíték, ismerem Etelt.

Egyszerre felnyílik a szomszéd ajtaja, s megjelenik Cserepi néni fehérfőkötös feje. Tessék! Ciceró legékesebb szónoklata se keltett olyan hatást a szenátusban, mint ez az egy szó a diákok között. Mindnyájan a szomszéd szobába tódulnak. Bugay lassan feltápáskodik a kanapéról és utánuk kullog.

A hosszú, fehér terítővel borított asztal kellemes látványt nyújt. Párolgó pecsenyés tálak, saláták, két hatalmas torta, csemegével megrakott tartók, hosszunyaku aranysárga és megyszínű borral telt palaczkok mosolyognak a diákokra.

Nem is kéretik magukat soká, hanem letelepednek és hozzálátanak a pecsenyéhez.

Beszélni nem sokat beszélnek eleinte, a csendet csak az evőszközök csörgése, az evés zajja zavarja, a fesztelen evésé, mikor senki se törődik a másikkal.

Cserepi néni szótlanul jár ki és be, s mint valami jóteknony tündér, varázsolja elő a sok megrakott tálat.

A boros palaczkok kezdenek ürülni, a hangulat emelkedettebbé lesz. A beszélgetés megindul és hangosan folyik különféle témákról.

Bugay tósztot mond, a min ugyancsak csodálkoznak, mert flegmatikus barátjuk másokra száját is átallja kinyitni.

A bor fogy erősen Laci jár jó példával elől és ugyancsak üritgeti a poharakat.

Most feláll pohárral a kezében.

— Hej, fiuk! Előbb kellett volna ezt kezdeni. Sajnálom, hogy most hívtalak meg benneteket először . . . Hogyan is elhettem én el ilyen . . . ilyen . . . soká vig cimborák nélkül?

Isten . . . éltesen benneteket! . . . Éljen a bor! . . . Falrengető éljenzés és pohárcsengés felel a «nagyszabásu» tósztra.

Mikor cserepi néni ismét előkerül, egy levelet ad at Laczinak.

— Az esti postával jött.

Laczi falszakítja a borítékot, a mellette ülők kérdezik hogy mi az? A többiek rá se hederítenek, hanem harsogva polemizálnak a felett, hogy ha a fillokszéra elpusztítja a szőlőket, mit iszunk.

— Ne-nem fogjuk hagyni . . . nem türjük! Kipusztítjuk a nyo-nyomorult férget! — erős-ködik Bugay, öklével verve az asztalt. . . .

A levél ennyiből állott:
»Kedves barátom! — Tegnap táncmulatság volt. Etel igen vigan tánczolt Karcsay Bélával s egész este vele beszélgetett.

Vigyázz! Az asszony gyarló. — Barátod:

Arthur.

Ez az az otthoni ismerős, ki dodonai hangu leveleivel boszantja Laczit. Eddig mosolyogva tette félre ezeket a leveleket, de most a mámor megváltoztatta gondolkozását, kiforgatta önmagából. — Hátradől székében és mereven bámul a gyertya lángjába.

— Hátha mégis igaz? . . . Ez a gondolat vilan át lázas agyán . . . Látja Etelt, a mint szőke fejét oldalra hajtva kaczerkodik a fiatalemberrel . . . Elfelelte már őt ez a lány, pedig ő hogy szereti . . . Szereti? . . . Nem! Nem szereti . . . Hisz világos, az nem törődik vele, elfeledi, megcsalja . . . No jó . . . Hát elfeledi ő is!

A levelet messze elhajítja s az asztalra vág öklével, hogy pohara egyet ugrik, aztán felborul s elárasztja vérvörös tartalmával az asztalt.

— Egészségetekre, fiuk! — kiáltja rekedten és felkel.

Mind felkelnek s átmennek a másik szobába.

— Itt vannak a pipák . . . gyujtsatok rá!

Laczi odamegy a pipatóriumhoz és leemel egy pipát. Megtölti, a többiek követik példáját.

— Itt folytatjuk az ivást, fiuk! Ide a palaczkokkal! . . .

A szalon asztalon egy-két diszkötésű könyv s néhány esecese-becese van, Laczi összefogja a terítővel együtt s egy sarokba löki.

Többen átmennek az üvegekért és poharakért.

Az elhagyott asztal a pusztulás szomorú

képét mutatja. A gyürött és borral végig öntözött asztalterítón feldölt poharak, üres palaczkok, iszonyuan megcsontított torták maradványai, gyümöles hulladékok, kenyérdarabok, tányérok, evőszközök hevernek a legnagyobb rendtelenségben.

Bugaynak kicsuszik egy palaczk a kezéből s összetörik, a bor szétfoly a padlón.

Nem is mentegetődzik, egészen természetesnek találja, hogy ha leesik valami üveg, az össze is török. Az üvegcserepeket félrerugdalja az utból.

Az üvegeket a szalon asztalra helyezik. Ketten végigdőlnek a pamlagon, mások karos-székekbe dölve nyujtózkoznak, egy-ketten állnak egyik kezükben pipával, másikban boros pohárral.

Borszag és pipafüst tölti be az egész lakást.
— Dalra fiuk! — rikkant Besenyei pipájával hadonázva.

Körbeállanak s mintegy parancsszóra rázendítik a bordalt. A tenorhangok magasra felviszik, Kajár Endre basszusa belereceseg a kardalba.

A poharak összezsenedülnek, a fiuk ujra töltenek. Besenyei a könyves polcz felé tántorog s meglátja Schopenhauernek egy kötetét, kinyitja, ott van a filozófus arcképe az elsőlapon.

Elnézi egy darabig aztán kunczogva mondja a mellette álló Augaynak a képre mutatva.
— Vén számár . . . vén számár! — Ledobja a könyvet a földre. — Borban a filozófia! Igyunk!

A bordalt ujra rázendítik, mikor vége van, Laczi öklére fogja pipáját s ugy hadonáz vele beszédközben.

— Minden elmulik . . . a szerelem is . . . Hej! én is szerettem egy lányt! . . .

Odarohan a falhoz s lekapja a fényképet.

— Lássátok . . . itt az arcképe! . . . lásátok, ugy-e szép? . . . és mégis megcsalt!

Dühvel tekint a képre, aztán belevágja a kandallóba. A kép csörrenve furódik a parázs közé. Ekkor hirtelen elérékenyülve eldobja pipáját s a mellette álló Kandó nyakába borul és zokog.

— Milyen boldogtalan vagyok! . . .

Kandó is zokog, mindnyájan elérzékenyülnek.

Laczin, mikor kisirta magát, hihetetlen vig-ság vesz erőt.

— Igyunk! . . . Nem utazom el holnap, mindnyájan eljöttök . . . mindennap! »Rajta fiuk, lám itt a pohár . . .»

Poharát magasra emeli, fehér nyakkendője tépetten lóg a mellére, fekete kabátja tele van borfoltokkal, haja összezsapzottan homlokára

csüng. Könyes, ragyogó szemmel énekel, a többi utána harsog össze-vissza.

Kajár egy széken elterülve borizü hangon a Marseillest dudolja. Besenyei messze dobja czvikkerét és harsogja dühösen a bordalt.

A flegmatikus Bugay csárdást tánczol, tipeg, forog, tyuhajázik.

Kandó (az egyházi énekek nagy bámulója) valami operett-kuplét füttyöl, aztán meg rágyujt egy nótára.

— «Ég a kunyhó, ropog a nád! . . .»
Valamelyik kontrázik neki.

— Milyen szép . . . ugy-e, ugy-e . . . hej, nines is ennek párja! . . . No még egyszer! . . .

. . . Valamelyik ököllet veri a zongorát.

. . . Reggel felé mind kidőltek. A kanapén, székeken, asztal alatt és zongora alatt aludtak, ki itt, ki ott: mellettük pipák, boros poharak.

Laczinak ég a feje, önkéntelenül az ablakhoz tántorog, felnyitja s az ittas ember önkéntelen mozdulatával odadől az ablakdeszkára.

A hideg levegő lehüti, a mámor oszolni kezd, már gondolkozni is tud . . .

Etelre tévednek gondolatai . . . meg arra a levélre . . .

Arthur azt írja neki, hogy «Etel mással tánczolt . . . Hát mi van ebben? Fialaleány, jókedvű; miért ne mulatna?»

«Karcsayval tánczolt, beszélgetett» . . . Hát hiszen az ottani fiatal emberek közt Karcsav a legjobb udvarló. Nem akarta Etel magát a többi sületlenségeivel untatni . . . Nagyon természetes dolog ez. Csak nem kívánhatja, hogy mig ő nines mellette, Etel ne beszéljen senkivel, ne mulasson, ne örüljön az életnek?

Igazságtalan volt . . . Hisz Etel hü volt hozzá mindedig; most feledné el?

Nem, Etel nem feledte őt el.

S ő mit tett az arcképével!

Visszafordul s belebámul a kandalló hamvadó parázsába.

. . . Ostoba volt, rossz volt. — Hogy szeretné, ha most megjelenék előtte Etel s ő odaborulhatna elébe bünbánóan.

— Látod, milyen rossz voltam . . . Nem érdemlem meg, hogy szeress . . .

A reggeli gyorsvonat egyik kupéjában ott fekszik Laczi és alszik. A fiukat csak délben tudta felezibálni a szörnyüködő Cserepi néni.

. . . Délután már ott volt Laczi Etelnél.

— Csakhogy hazajöttél Laczim — suttogja Etel, leülve Laczi mellé.

Laczi pedig mind a két kezével odaszoritja homlokához a leány rózsaszínű, meleg kezét.

— Rossz voltam, édes Etel, nagyon rossz voltam . . . Szeretsz-e?

Előfizetési fölhívás.

A mai számunkkal lapunk második évfolyama befejeződik. Ez alkalommal szívesen tekintünk vissza a Tanulók Lapja pályafutására.

Egészen csendben, egyszerű, igénytelen külsőben indult meg e lap 1894. január 1-én. Csak nyolcz oldalon jelent meg; de tartalma, szellemi értéke elég elismerésben részesült az ifjuság részéről, a mely érezte, hogy középiskolai tanulmányai mellett ilyen irányu lapra égető szüksége van, látta, hogy a Tanulók Lapja igazán a tanulóknak való, mert oly közleményeket talált benne, melyek tanulmányaiban őt segítették, támogatták, neki hasznos utasításai-
val sokszor jó szolgálatokat tettek.

Hogy a Tanulók Lapja Magyarországon az egyetlen komoly, számbavehető s valóban a középiskolai ifjuság számára készülő lap, azt e második évfolyam nemcsak majd 900 oldalt kitevő terjedelme igazolja, hanem a közlemények végtelen változatos volta is, melyről tartalomjegyzékünk számol be.

Nem panaszkodunk az ifjuságra, mert el kell ismernünk, hogy lapunkat szívesen karolta föl. Ha nem felel is meg a támogatás annak a reménynek, melyet a második évfolyam megnagyobbított alakjában való megindításakor hozzáfűztünk, ezt sok más körülménynek tudjuk be.

Midőn a Tanulók Lapja harmadik évfolyamának előfizetésére hívjuk fel a magyar középiskolai ifjuság figyelmét, a lap ugyis ismert irányának jelzését mellözve, rövid programot terjesztünk elő.

A Tanulók Lapja ezután is *minden vasárnap* jelenik meg a rendes 16 oldal terjedelemben. A lap közleményeit ezután is oly szellemben válogatjuk meg, mint eddig, azon különbséggel, hogy a világirodalom jelesei közül nagyobb időközben fogunk egyet-egyét méltatni és bemutatni.

Az új évfolyam első számában egy kiváló német írónak külföldön nagy feltűnést keltett s az ifjuság körében rendkívüli hatást elért ifjusági regényét, melynek czime

Miamis király

fogjuk megkezdeni. A történet az amerikai indiánok életéből van merítve, érdekfeszítő leírások, váratlan fordulatok, merész kalandok váltakoznak benne.

E regény mellett megkezdjük dr. Székely István n.-szabeni főgimn. tanár érdekes és tanulságos leírását a Vezuv által eltemetett Pompei római városról

Egy 1800 éves városról

czimen, melynek érdekességét és értékét nagyban fogják emelni azon illusztrációk, melyeket a helyszínen eszközölt fotografiai felvételek után készítettünk.

Birjuk ígérését dr. Maurer Mihály körmöcbányai főreáliskolai tanár urnak, ki

Segits magadon, az isten is megsegít

czimü s az iskolai életből merített hosszabb elbeszélését a Tanulók Lapja számára írja.

Az eddigi színes műmellékletet, a Tanulók Lapja ingyen mellékletét, a

Történeti Album

iveit folytatólag ezután is havonként megkapják előfizetőink.

Még január havában, mihelyt a bizottság a jelentéssel elkészül.

beszámolunk a harmadik pályázat eredményéről

s rövid idő múlva *új pályatáteleket tűzünk ki.*
A rövid időközben adott *Feladatok*, valamint a hetenkint közölt *Fejtörő* kérdések megfejtői között pedig

értékes könyvjutalmakat

sorsol ki, a melyek az ifjuság érdeklődését fokozni vannak hivatva.

Végül kiváló gondot fordítunk arra, hogy a közelgő

millennium alkalmával s tartama alatt

főleg vidéki előfizetőinknek segítségére legyünk, nemcsak jó tanácsosal, utasításokkal, hanem esetleges budapesti tartózkodásuk alatt sok kedvezmény megszerzése által, melyben csakis mint a «Tanulók Lapja» előfizetői részesülhetnek.

A Tanulók Lapja ezélja az, hogy az ország összes középiskolai között esot képezzen, hogy az önművelést elősegítse, hogy a tanulóknak komoly s tanulságos olvasmányokat adjon s végül, hogy a magyar nemzeti eszmét ápolja és terjessze.

Hisszük és reméljük, hogy Magyarország középiskolai ifjusága az egyetlen ifjusági lapot ezélja keresztülvitelében tömeges pártolása által segíteni is fogja s hogy a

Tanulók Lapja

Magyarország középiskoláinak igazi közlönye fog lenni.

A Tanulók Lapja szerkesztősége.